

Karlův most

Jde sloupořadí cizích soch:
zde světec krotí pléně dračí,
tam s bičem Turek-neznaboh
u kobky, v které vězni pláčí.
A pathetická křivka morlitele
zná bez milosti jenom nepřítel.

František G o t t l i e b

SSSR. Jak je to: Antagonismus třídní již není, a konflikt vznikl - v čem tedy tkví jeho společenské kořeny? Ptá se v týdeníku "Moskevské novosti" V. Buzyčkin v souvislosti s tím, že brigáda dělníků z moskevské továrny křevěných konstrukcí "Mostranagidrostroj" zastavila stroje a žádala zlepšení podmínek práce... Takže i dnes mají dělníci právo se překým bránit, protože byrokracie může, jak známo, dovést do nuly všechny společenské práva, bez ohledu na to jak jsou široké... Polityka 21/87.

SSSR. Z vystoupení běloruského spisovatele, Borise Olejnika na plénu Svazu sovětských spisovatelů: "Já, časem, soužruzi, myslím s obavou jestli ne zamluvíme, "nezapláme" spanilou ideou? Neboť přece již zbytečně hodně se zjevílo u nás, vedle slavičů, rovněž kohouti přestavby, pro které je nejdůležitější zapět a ráno už nemusí ani přijít... Polityka 21/87.

Polsko. Prof. dr. Artur Sandauer: "Je možné, že se nacházíme v období hnutí epochy autority: odtud silné tlaknutí k svobodě. Ale než ono zvítězí, okamžitě se zjevují tesáky jakési autoritativní strany, by stokrát silněji než do sud "wziac za morde". Takový systém by měl charakter mnohem více všezahrnující než ten, ve kterém žijeme, když ten současný se ocitl ve stavu rozkladu. Pamatují jak milostivě nám panující systém chtěl zajmout matematiku, biologii, fyziku, ba i výzkum. Byly to léta 1949 - 1955. Existovala tehdy proletářská fyzika, proletářská matematika, proletářský výzkum... Kontrasty 5/87.

ČSSR. Doc. PhDr. Jiří Dvorský, CSc.: Již mnoho let z vysokých škol v ČSSR vlastně nevycházejí absolventi některých t.zv. malých oborů na filosofických fakultách... Na vídeňské universitě mají v každém ročníku na dějinách umění dv tisíce studentů. Když to srovnáme, my u nás nemáme deset let ani jednoho. RP14

SSSR. Gennadij Pisarevskij, APN: Marx a Engels nejděnou upozorňovali, že jejich učení není dogma, nýbrž návod k jednání... Již na samém prahu informační revoluce Lenin konstatoval, že souhra rozsáhlých změn "v celém jejich rozvětvení by nemohlo zachytit... ani 70 Marxů?... Rudé právo 24.3.1987.

SSSR. Propuštění političtí vězni žádají státní orgány o možnost vydávání vlastního časopisu. Tento časopis by nesl název "Glasnost". BBC Londýn.

Kuba. Potraviny na příděl. Základní příděl je stejný pro havíře i poštovního úředníka, novorozence i důchodce. Těžce pracující mají kromě rozdělného platu ještě přídělky k základnímu přídělu. Na lístky je i textil a obuv. Také některé elektrospotřebiče a další součásti zařízení domácnosti, ale k jejich koupi musí mít člověk kus štěstí a přijít, když je zrovna mají. Potraviny a další běžné zboží mu však knížka zaručuje zcela spolehlivě. Masa je půl kilogramu na měsíc, takže hospodyně dokupují maso a některé další potraviny za volné ceny... V r. 1980 bylo kromě potravin na příděl 150 druhů zboží, zatímco v r. 1985 už jen 68 druhů... Rudé právo 10. dubna 1987.

Čína. "Zdravé firmy s prodejnými výrobky" dostaly proto právo vydávat obligace, akcie a další cenné papíry. Měly by se tak využít momentálně volné prostředky jiných podniků a institucí, ale především soukromé úspory... Prodej akcí se nejen soustředí volné prostředky, ale vytváří se i jistý stimul. Hodně podniků totiž nabízí akcie v první řadě svým zaměstnancům. Počítá se s tím, že má-li pracovník byt i malé množství akcií, více se zajímá o hospodaření podniku a zlepšuje se i jeho vlastní přístup k práci. Na již existujících burzách v Šen-jangu a Šanghaji roční výnosy z akcií odpovídají bankovnímu úroku a navíc k nim jsou dividendy. Rudé právo 16.4.1987.

Polsko. Kisiel: Naposledy v souvislosti s tím jsem si přečetl v "Słowia Powszechnym" rozhovor současného náměstka předsedy Svazu Literátů Zygmunta Lichniaka s názvem "Existovat v dialogu". /Zvláštní cesta co za časy nastaly: máme nejen katolicko-paxového náměstka premiéra, ale také katolicko-paxového náměstka předsedy. Boleslav byl prorokem, škoda, že se toho nedožil - ale, "zahrobem vítězství" vyšlo mu jak drát! / Takže viceprezes Lichniak, v duchu vějířích oblevově liberálních větrů jest tak laskavý, všechny by rád do Svazku přijal, ocenil, sjednotil, pěstoval... Načetl jsem se toho rozhovoru a z nechtění jsem se až naježil, prostě mne to odvrhlo, tak cizím je mým pohledům na literaturu a spisovatelství Lichniakova aktuální sladkost a laskavost. Bráním právě právo rozhádané právě se světem osobnosti jednotlivce, zvláště v literatuře je ta věc vážná. Pro jakého asi ďábla je spisovateli "středisko spisovatelské" vždyť přece jeho řemeslo spoléhá na samostatném, nejednou konfliktním soupeření se světem a jeho problémy, čím více samostatněji problém rozváže, tím větší šance na tůžří originalnost. "Středisko" spisovatele to jsou všichni lidé a celý svět, eventuelně malý, zamknutý pokoj s knížkami, papírem a psacím strojem. Ideálem jeho není žádná "otevřenost", leč vlastně uzavřenost: svět platí mu za to, co on vysmaží osamotě, ne za to co vyhádá na hromadě /platí často až po smrti, ale to je již jiná věc/... V "minulém období" velmi úporně se diskutovalo sběrově a "dialogen" na téma, jaká má být psána tvorba, "budovaly se mosty" také "rozšiřovaly se perspektivy"; výsledek je dostatečně známý - nejednomu literátu se to tak gruntovně popletlo v hlavě, že dodnes se z toho nemůže posbírat, jiní v poplachu utekli, žehnají se křížem svatým. Což je možné se divit, že siréní zpěvy pana Lichniaka málo koho pokouší z těch co přešli již lázní hrůdnosti... Nedají výsledek pro ty staré a dost komicky, zkušené literáty ty Lichniakovy siréní zpěvy, i když by byly upřímné a k tomu i pěkné, vždyť siréna je stvoření Boží. Nevylučuji, že pan Lichniak je člověk na svůj způsob upřímný a věřící v to co mluví. Ale nic on nemůže poradit na to, že je dítětem TAMTOHO ČASU a nyní je čas jiný. Čas se nedá zadržet, v každém případě se to dosud nikomu nepodařilo, mimo řídké případy nadčasově velkých spisovatelů... Ale protože krize státního centralismu je všestranná, universální, přejdeme do mé milované ekonomie /člověk v zásadě velebí to co je pro něho nedostupné/. Mám své Prousty, Kafky i Joycey také v ekonomii, takové jako Ford, Morgan, Rockefeller, Hammer, Wallenberg, Murdoch, Dassault, Hersant. Jsou velcí ne proto, že mají hodně prachů, leč pro svoji úpornou snahu jednání, přes osamocenou /neboť samovolnou, individuální/ schopnost vynálezce v oblasti ekonomicko-civilizační. A nevytvořil je nějaký jejich egoismus, jejich úspěchy nebyly marné. Ford, společenský podnikatel jenž zvedl o několik stupínků výš americkou dělnickou třídu, pochopivší, že fyzický pracovník je nejen "součástí produkce", ale rovněž její nabyvatel, konsument, třeba mu tuto konsumaci umožnit, třeba mu podpořit a pešit podnikovými obchody, propagandou a dostupným systémem cen. A tak ze Států vymizely dělnické stávky hladové a socialistické, tak charakteristické tam na začátku století. Zase rodina Wallenbergů, do které patří většina švédského průmyslu, patronuje nejvíce pečovatelskému státu v Evropě, podle sdělení jednoho švédského ministra, že kapitalismus je jako ovce: nesmí se podřezávat, ale jeho třeba chovat a stříhat. I Dassault se též nerozhněval, když se na čas znacionalizovalo jeho letecké imperium. Počkáme, uviďme - řekl. Takový je můj ideál: samostatného, samovolného pionýra produkce, osobních, individuálních harcovníků na předpolí civilizace... Jak víte, úporně se handrkují zde i jinde proti kolektivizaci ve jménu samostatné iniciativy a produkční energie. S napětím, často skeptickým, pozorují naše plány hospodářské reformy. Co všechno tam není! V plánech je a čeká nás "různorodost organizačních forem", "rozvoj vícektorového hospodářství", "tvoření společných podniků", "rozvoj akciových společností", "umožnění soukromým osobám nabytí obligací", "svobodné hospodářské iniciativy", "sružování kapitálů" atd., atd. Můj drahy - řekl mi jeden můj přítel - bal zavazadla a maširuj k Urbanovi k jeho mužstvu. Nemáš co dělat, on přejal tvůj program! Hm. Ale je to jisté? Či to není nová ošněna siréního zpěvu jako u Lichniaka? Cožpak je možné individualismus zašekretovat kolektivně, což v praktice znamená od vrchu. Či se z umělého chovu urodí osobnost, vynálezce a podnikatel. Tomu je přece třeba dáti nejdříve možnost, aby mohl poválčit, aby se předvedl a zakopal, leč tady na boj nebude místo, vždyť i nad "konkurencí bank" budou po staru dohlížet, zástupy rádců, kontrolorů, zákonodárců, ideologů, právníků. Proč má opravovat hodinky zase ta samá skupina lidí, která ho roky kazila... Tygodnik Powszechny 16